

ЛІТЕРАТУРА

1. Геополітичні та гео економічні зміни, формовані під впливом російської агресії, та оновлення місця України у світовому просторі / Наук. ред. В.Юрчишин. — Київ: Центр Разумкова, 2022. 103 с.
2. Світова гібридна війна: український фронт : монографія / за заг. ред. В. П. Горбуліна. К.: НІСД, 2017. 496 с.
3. Ситник Г.П. Філософія війни та миру: курс лекцій / Г.П.Ситник. К: ТОВ «САК Лтд.»,2023. –118 с.
4. Яворська Г. М. Війна і мир у сучасних парадигмах безпекових досліджень // Стратегічні пріоритети. № 1 (49), 2019. С.110-116
5. Mykola Vegesh, Mykola Palinchak, Ján Holonič. Geopolitics:Ukraine, Europe, World (Socio–Political View)Publisher: Academic publishing Fairmont Locust AVE 1489, Fairmont, WV, USA, 2020. 249 p

Дмитрій КУКУРУДЗА

*Здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка,
Тернопіль, Україна
kukurudzadb@gmail.com*

ДОСЛІДЖЕННЯ ВПЛИВУ ЦІННОСТЕЙ НА СУСПІЛЬНІ ПРОЦЕСИ

Актуальність проблеми дослідження впливу цінностей на суспільні процеси надзвичайно важлива в сучасному контексті. В епоху стрімкого технологічного розвитку, глобалізації та культурного розмаїття, суспільство зіштовхується з необхідністю розуміти, як цінності впливають на формування і розвиток різноманітних аспектів життя. Україна, як і інші країни, переживає складні перетворення в економіці, політиці та культурі, і вивчення впливу цінностей стає ключовим для розуміння динаміки цих процесів. Відсутність чітких цінностей може спричиняти конфлікти, неузгодженість дій та загрози стабільності. Тому вивчення цієї теми допомагає не лише розуміти сучасні тенденції, але й знаходити шляхи для покращення якості життя та розвитку суспільства.

Виклад основного матеріалу. Розвиток історії кожного народу та його культури обумовлений існуванням фундаментальних, центральних цінностей, які, замість того, щоб зникати, постійно збагачуються та відроджуються у нових формах. Національна культура зберігає свою життєздатність, доки її традиції та цінності, відображені у суспільній свідомості, виступають як основа та каталізатор світогляду та практичної діяльності [5, с.37].

Перемога над кризою національної культури полягає у встановленні відповідності системи її цінностей життєвим потребам людей. У випадку успішної трансформації суспільство переходить на новий, більш вдосконалений етап розвитку [2, с.121].

У історії філософської думки існує ряд концепцій цінностей, причому окремі положення філософії цінностей були розроблені в рамках неокантіанства другої половини XIX століття, зокрема В. Віндельбандом і Г. Ріккертом. Аксиологія як окремий напрям філософії XX століття була осмислена у працях німецьких та американських філософів, таких як М. Шеллер, Н. Гартман, Р. Перрі тощо. Останні роки характеризуються переважною увагою до прикладних аспектів теорії цінностей, зокрема в контексті етики.

Цінність завжди є позитивним аспектом, який задовольняє позитивні, передусім духовні, потреби людини та суспільства в цілому, хоча у філософсько-етичній літературі існує концепція «негативної цінності». Цінності, як результат духовного створення, виявляються у формі провідних соціокультурних орієнтирів та вищих принципів, які суспільство виробляє для забезпечення саморегуляції у процесі подальшого розвитку. Кожному суспільству властива специфічна ієрархія цінностей, проте ключову роль відіграють базові цінності, що виявляються у формі національно-культурного ідеалу [1, с.12].

Існують різні підходи до трактування поняття «цінність», кожен з яких має свої особливості. Один з таких підходів зосереджений на здатності речей, явищ і процесів задовольняти потреби та інтереси суспільства, сприяючи при цьому суспільному прогресу та розвитку особистості. Цей підхід підкреслює важливість внеску об'єктів в життєдіяльність суспільства та формування загального прогресу.

Інший підхід звертає увагу на значущість речей, явищ і процесів для життєдіяльності як соціуму в цілому, так і окремої особистості. Цей підхід акцентує на тому, як об'єкти впливають на розвиток та функціонування суспільства і важливість їхнього внеску у формування культурного, соціального та економічного ландшафту [3, с. 68].

Отже, духовні цінності є одним з фундаментальних концептів, яке виникло в результаті вивчення причин соціальних явищ і дій у суспільстві. Цей термін був сформований протягом історії суспільної думки як спроба розуміти та пояснити ті проміни та трансформації, які відбуваються у різних сферах суспільного життя.

Гармонійне поєднання цінностей у сферах науки, мистецтва і політики, а також злагоджене поєднання істини, краси і свободи, мають

потенціал стати значущим фактором у суспільному прогресі. Це сприятиме подоланню застарілих цінностей та сприятиме формуванню нових, які відповідають сучасним викликам [4, с.57-79].

Висновки. Українське суспільство перебуває в періоді становлення нової системи цінностей, який, на жаль, триває досить довго. Центральною проблемою цього періоду є відсутність консенсусу щодо фундаментальних національних цінностей та орієнтирів подальшого розвитку. Різні орієнтації у духовно-ціннісних сферах окремих частин суспільства призводять до соціального напруження, що породжує різноманітні конфлікти, зокрема ціннісно-моральні.

У зв'язку з цим, здійсненням невідкладного завдання є створення ціннісної системи, що здобуде підтримку більшості суспільства і стане основним інструментом для соціальних реформ. Це можливо лише через переорієнтацію на нові цінності, переоцінювання існуючих та популярних серед населення. Як зазначав Макс Вебер, цінності виступають основою мотивації людської поведінки та формують цілісність соціальної системи. Суспільство, де досягнуто консенсусу стосовно цінностей, може вважатися стабільною системою, оскільки усувається головне джерело конфліктів, що породжують нестабільність та кризові ситуації.

ЛІТЕРАТУРА

1. Дюркгейм Е. Правила соціологічного методу. Париж, 1895. 280 с.
2. Інгларт Р. Культурний змінний: Духовність, суспільство та значення в демократичній епохі. Нью-Хейвен: Yale University Press, 2005. 350 с.
3. Каган Р. Театр абсурду. Нью-Йорк, 1964. 180 с.
4. Ліпсет С. М., Алмонд Г. Структура політичних систем. Бостон, 1967. 420 с.
5. Свінланд Р. Цінності в культурі: Перспективи антропологічного дослідження. Чикаго: University of Chicago Press, 1984. 240 с.
6. Хантингтон С. Суть конфлікту цивілізацій. Нью-Йорк: Simon & Schuster, 1996. 310 с.